

УДК 351:314.1

Карагодін Ю. Д., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник: Шумляєва І.Д., к.дер.упр., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ У ПОВОЄННИЙ ЧАС

З моменту російського вторгнення у лютому 2022 року соціальні процеси в Україні зазнали значних трансформацій, що зумовило виникнення нових викликів для органів державної влади. За даними ООН, понад 6,8 мільйонів громадян покинули країну [1], шукаючи притулку за кордоном, а чисельність внутрішньо переміщених осіб наразі складає 4,6 мільйонів осіб [2]. Такі масштабні демографічні зміни мають негативний ефект вже в короткотерміновій перспективі, однак оцінити в повній мірі економічні, демографічні, соціальні наслідки можна буде лише в середній і далекій перспективі.

Окрім цього, під час активних бойових дій соціальні, економічні, демографічні процеси є залежними від об'єктивних факторів, тому часто мають ознаки турбулентності, проте після припинення бойових дій вони набуватимуть більш системного вигляду. З огляду на це, вкрай важливо вже зараз вживати заходів щодо забезпечення максимальної ефективності роботи органів публічного управління у повоєнний час.

У контексті публічного управління та адміністрування, післявоєнна політика соціальної реінтеграції повинна мати за мету розробку та впровадження комплексних рішень, що даватимуть змогу органам державної влади ефективно координувати діяльність в цьому аспекті, враховуючі глобальну програму відновлення. Основоположним принципом такого підходу має бути багаторівнева система управління, що включатиме не лише центральні, але й місцеві громади, які безпосередньо взаємодіють з громадянами. Більш того, органи публічного управління повинні створювати умови для злагодженої співпраці державного та недержавного секторів, що включає залучення неурядових організацій та міжнародних партнерів для подолання соціально-економічних наслідків війни. Зокрема, на місцевому рівні необхідно запровадити прозорі, доступні та інклюзивні механізми для збору та обліку даних про потреби переселенців, ветеранів та інших соціальних груп. Також важливим напрямом є оптимізація соціальних послуг, що потребує впровадження електронного урядування як засобу доступного та зручного надання послуг громадянам, включаючи можливість дистанційної консультації та реєстрації для соціальної допомоги.

Серед всієї множини реінтеграційних процесів глобально слід виділити три такі категорії:

- реінтеграція ВПО, що під час бойових дій перебували в більш безпечних регіонах країни і повернулися до похідних локацій;
- реінтеграція осіб, що перебували за кордоном і повернулися в Україну;
- реінтеграція до цивільного суспільства ветеранів війни.

Щодо перших двох категорій, то вочевидь найважливішим є забезпечення відповідної кількості і якості робочих місць, вирішення житлових питань, забезпечення доступності освітніх процесів і медичних послуг, тощо. Для більш ефективного вирішення цих задач необхідно по-перше здійснити аналіз актуального стану по кожній категорії і оцінити наявні ресурси, по-друге, спираючись на соціальні дослідження і

світовий досвід, побудувати прогностичну модель щодо кількості учасників реінтеграційних процесів і інтенсивності цих процесів.

Реінтеграція ветеранів пов'язана з більш релевантними прогностичними даними, проте в межах цієї категорії перед органами публічної влади поставатимуть інші виклики, що вимагатимуть побудови окремої стратегії. Важливим компонентом цієї стратегії, окрім іншого, мають бути інтеграція принципів інклюзивності в системи освіти та працевлаштування, оскільки від цього залежить успішна адаптація громадян до мирного життя.

Варто відзначити, що в цілому процес реінтеграції вимагатиме закриття не лише матеріальних та соціальних потреб його учасників, але й психологічних. Це також необхідно враховувати при розробці комплексних рішень органів державної влади щодо цих процесів.

Підсумовуючи, треба зазначити, що у процесі розробки та впровадження рішень у сфері соціальної реінтеграції для органів публічної влади існує низка ризиків, здатних ускладнити досягнення поставлених цілей. Серед основних можливих викликів – недостатнє фінансування та обмеження в ресурсах, що ускладнює реалізацію повномасштабних програм підтримки та реабілітації. Крім цього, проблемою може стати відсутність належної координації між центральними і місцевими органами влади, що може привести до дублювання зусиль, втрати часу та неефективного використання наявних ресурсів. Такий ризик є особливо актуальним, зважаючи на децентралізований характер багатьох процесів у повосенний період.

Іншим вагомим фактором є рівень громадської підтримки та залучення населення до реінтеграційних процесів. Невчасна або недостатньо прозора комунікація з боку публічних органів влади може зумовити недовіру населення, що знизить ефективність програм реінтеграції. Важливим також є врахування ризику кадрового дефіциту, зокрема в медичній та освітній сферах, що ускладнює доступ до необхідних послуг для учасників реінтеграційних процесів, проте з іншого боку, за належного підходу, цей дефіцит може бути закритий також за рахунок робочих кадрів серед реінтегрантів.

Незважаючи на численні виклики, послідовне впровадження політики соціальної реінтеграції відкриває широкі можливості для зниження рівня соціальної напруги і побудови міцного й згуртованого суспільства, що стане основою для довготривалого і сталого розвитку України. Одним із найважливіших здобутків може стати відновлення соціальної єдності, що дозволить об'єднати різні соціальні групи навколо спільних цінностей і цілей, підвищуючи рівень довіри до органів державної влади. Це, у свою чергу, зменшить ризики для національної безпеки та підвищить економічну стабільність країни. Інклюзивність, як один з основних принципів реінтеграційних заходів, дозволить створити суспільство, в якому кожен громадянин, незалежно від соціального статусу чи фізичних можливостей, матиме рівні права та можливості для самореалізації.

Окрім цього, впровадження управлінських заходів у сфері соціальної реінтеграції у межах цінностей, критеріїв і стандартів ЄС органами публічного управління буде сприяти важливим змінам в бік глобальної євроінтеграції. Така успішна соціальна реінтеграція може стати фундаментом для побудови стабільної та стійкої держави, здатної забезпечувати потреби своїх громадян та ефективно реагувати на майбутні виклики.

Список використаних джерел:

1. Ukraine: Over 6 Million Refugees Spread Across Europe. URL : <https://unric.org/en/ukraine-over-6-million-refugees-spread-across-europe/>.
2. Аналітичний звіт Інформаційно-обчислювального центру Мінсоцполітики України. URL : <https://www.ioc.gov.ua/analytics?dashboardName=idps>.